

travelbook

Kraków i okolice

Bezdroża

mistrzowska
ochrona **ERGO**
HESTIA®

Autorzy przewodnika: Monika i Artur Kowalczykowie, Paweł Krokosz, Agnieszka Legutko, Maciej Mieziań

Aktualizacja: Anna Truszkowska

Redaktor prowadzący: Miron Kokosiński

Redakcja: Paweł Sondej

Korekta: Katarzyna Dziagacz

Opracowanie kartograficzne: Dawid Kwoka, Magdalena Krocak (mapa okładowa)

Redakcja techniczna: Miron Kokosiński

Skład: Sabina Binek

Projekt okładki: Ewa Jarocka; materiały graficzne na okładce zostały wykorzystane za zgodą Shutterstock Images LLC.

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autorzy oraz wydawnictwo Helion dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autorzy oraz wydawnictwo Helion nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Wydawnictwo Helion

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 2309863

e-mail: redakcja@bezdroza.pl

księgarnia internetowa: <http://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<http://bezdroza.pl/user/opinie/?bekok3>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie III

ISBN: 978-83-283-4002-2

Copyright © Helion, 2018

- **Kup książkę**
- **Poleć książkę**
- **Oceń książkę**
- **Księgarnia internetowa**
- **Lubię to!**
- **Nasza społeczność**

Spis treści

ATRAKcje KRAKOWA	8

KRAKÓW	13

INFORMACJE PRAKTYCZNE	15

Wybór czasu podróży	15

Źródła informacji	15

Dojazd	17

NA MIEJSCU	18

Komunikacja miejska	18

Noclegi	18

Wyżywienie	19

Zakupy i pamiątki	19

HISTORIA	20

Początki miasta	21

Czasy Kazimierza Wielkiego	23

Okres świętości	24

Dwie wojny światowe	26

Czasy powojenne	27

► WYDARZENIA I FESTIWALE	28

STARE MIASTO	32

Rys historyczny	32

Droga Królewska	36

Rynek Główny	46

Dzielnica uniwersytecka	51

► MUZEA KRAKOWA	54

Planty	56

KAZIMIERZ	61

Rys historyczny	61

Kazimierz żydowski	65

Kazimierz chrześcijański	73

PODGÓRZE	84
Rys historyczny	84
Zwiedzanie Podgórze	85
NOWA HUTA	95
Rys historyczny	95
Zwiedzanie Nowej Huty	96
► RÓWNIEŻ WARTO ZOBACZENIA	106
ZIELONY KRAKÓW	110
WIELICZKA	115
ZWIEDZANIE WIELICZKI	117
Historia	117
Warto zobaczyć	119
JURA POŁUDNIOWA	135
OJCOWSKI PARK NARODOWY	136
Ojców	138
Grodzisko	142
Pieskowa Skała	143
Skała	145
DOLINKI PODKRAKOWSKIE	146
Dolina Będkowska	146
Dolina Kobyłańska	147
PUSTYNIA BŁĘDOWSKA	148
KALWARIA ZEBRZYDOWSKA	151
ZWIEDZANIE KALWARII ZEBRZYDOWSKIEJ	152
Historia	152
Warto zobaczyć	153

LANCKORONA	163
ZWIEDZANIE LANCKORONY	164
Historia	164
Warto zobaczyć	167
WADOWICE	171
ZWIEDZANIE WADOWIC	172
Historia	172
Warto zobaczyć	173
Okolice	178
INDEKS	180

Atrakcje Krakowa

Kościół Mariacki

To w tej najwspanialszej świątyni Krakowa znajduje się niezwykle oryginalny ołtarz Wita Stwosza. Po wyjściu z kościoła trzeba koniecznie zatrzymać się na placu Mariackim, by wysłuchać hejnału.

Kościół św. Wojciecha

Jedna z najstarszych świątyń w Krakowie. Wedle tradycji stoi w miejscu, w którym głosił kazania św. Wojciech – pierwszy polski święty.

PERŁY ARCHITEKTURY SAKRALNEJ

Kościół Bożego Ciała

Kościół ufundowano ok. 1340 r. To jedna z najznakomitszych gotyckich budowli miasta. W 70-metrowej wieży znajdują się cztery dzwony.

Katedra na Wawelu

Świątynia-symbol. Była miejscem królewskich koronacji, nekropolią, a także *ara patriae* – ołtarzem ojczyzny.

Kup książkę

Poleć książkę

MIEJSCA NIEZWYKŁE

Zamek Królewski na Wawelu

Siedziba polskich królów wzniesiona na wzgórzu nad Wisłą. Wizytówką warowni jest wspaniały renesansowy dziedziniec. Koniecznie trzeba zobaczyć Salę Poselską ze słynnymi głowami wawelskimi. Największą sławą cieszą się XVI-wieczne flamandzkie arras.

Dworek Rydlówka

Drewniany dworek Rydlówka, wybudowany w 1894 r., stanowi przykład klasycystycznego podmiejskiego dworku krakowskiego z końca XIX w. Stał się miejscem akcji Wesela Stanisława Wyspiańskiego. Dziś w budynku funkcjonuje Regionalne Muzeum Młodej Polski.

Kopiec Kościuszki

Usypany w latach 1820–23 ku czci bohatera narodowego zmarłego kilka lat wcześniej. Ma 34 m wysokości. Zawiera ziemię z pól bitew stoczonych w czasie powstania kościuszkowskiego. Roztacza się z niego wspaniały widok na Kraków.

Pałac Biskupi

Siedziba kurii, wieloletni dom Karola Wojtyły, a obecnie rezydencja kardynała Stanisława Dziwisza. Pośrodku fasady nad bramą wjazdową widnieje słynne „okno papieskie”, z którego Jan Paweł II rozmawiał z młodzieżą podczas swoich pielgrzymek.

Kup książkę

Poleć książkę

MUZEA, KTÓRE TRZEBA ZOBACZYĆ

Muzeum Narodowe

Najstarsze muzeum narodowe w Polsce. Oprócz Gmachu Głównego, mieszczącego się przy Alei 3 Maja, instytucja dysponuje ośmioma lokalami wystawienniczymi w historycznych kamienicach Krakowa. Jego zbiory są jednymi z najbogatszych w Polsce.

Pałac biskupa Erazma Ciołka

To najokazalszy przykład tzw. *curia ampla* (łac. wielki dwór). Dziś w odrestaurowanym pałacu mieści się pododdział Muzeum Narodowego. Prezentowane są tu dwie wystawy stałe: sztuki dawnej do XVIII w. i sztuki cerkiewnej.

Muzeum PRL-u

Muzeum otwarto w kwietniu 2008 r. jako krakowski oddział Muzeum Historii Polski w Warszawie. Nowoczesny multimedialny obiekt służy pamięci o niełatwych latach PRL-u oraz przybliża socjalistyczną egzystencję we wszystkich jej przejawach – także tych paradoksalnych i zabawnych.

MOCAK – Muzeum Sztuki Współczesnej

Miejska instytucja kultury, otwarta w 2011 r. Prezentuje dzieła uznanych i awangardowych twórców światowych (zwłaszcza z dwóch ostatnich dekad) i młodych polskich artystów. Muzeum mieści się w halach dawnej Fabryki Schindlera.

Kup książkę

Poleć książkę

ZIELONE MIEJSCA RELAKSU

Kopiec Krakusa

Datowany na VII w., według legendy jest mogiłą legendarnego władcy i założyciela miasta – Kraka. To tu obchodzone jest we wtorek po Wielkanocy Święto Rękawki. Z kopca ropościera się zaskakująca panorama miasta.

Błonia

Ta wspaniała „łąka” w środku miasta zajmuje powierzchnię prawie 48 ha. Miejsce wzruszających spotkań z Janem Pawłem II podczas mszy świętych. Co roku odbywa się tu kilka imprez plenerowych, a zimą można pojeździć na łyżwach na odkrytym lodowisku.

Ogród Botaniczny

Jest najstarszym ogrodem botanicznym w Polsce. Znajduje się tu obserwatorium astronomiczne oraz najstarsza w kraju stacja meteorologiczna. Ogród posiada m.in. ciekawe arboretum i palmiarnię oraz najbogatszą w Polsce kolekcję roślin storczykowatych. Warto także wyróżnić 230-letni dąb szypułkowy, zwany Jagiellońskim.

Kup książkę

Poleć książkę

Stare Miasto

RYS HISTORYCZNY

Do powstania Starego Miasta w dzisiejszym kształcie przyczynili się Mongołowie, którzy w XIII w. najechali Małopolskę. W 1241 r. Kraków został obrócony w perzynę, a to przykre doświadczenie w ciągu następnych 20 lat miało się jeszcze kilka razy powtórzyć.

Wszystko to sprawiło, że w 1257 r. na wiecu we wsi Kopernia Bolesław Wstydlivy wydał przywilej lokacyjny nowego miasta. W rezultacie powstało założenie z największym w Europie średniowiecznym rynkiem, który jednak jeszcze długo otaczały kurne chaty oraz pasące się stada bydła. Na przełomie XIII i XIV w. udało się obwarować miasto potężnymi murami.

▼ Panorama krakowskiego Rynku

To, co dziś nazywamy centrum Krakowa, w średniowieczu stanowiło kilka osobnych i niezależnych miast. Dziś jedyną pozostałością są dawne rynki. I tak – plac przed Bramą Floriańską, noszący dziś miano placu Matejki, i położona obok targowica to dawny Rynek Kleparski, nieustępujący rozmiarami Rynekowi Głównemu. Obecny plac Wszystkich Świętych stanowił centrum miasta w okresie przedlokacyjnym, rozszerzenie ul. Grodzkiej przed kościołem św.św. Piotra i Pawła to pozostałość wrzecionowatego placu Okołu, na którym w czasach Łokietka wzniesiono okazałe Sukiennice (ich resztki zachowały się w piwnicach okolicznych domów). Swoje place miały też Wawel, Stradom i Kazimierz.

Na przestrzeni dziejów Kraków był wielokulturowym tygłem. W XVI w. połowa Rynku należała do członków Bractwa Włoskiego, a druga do rodzin niemieckich. Na zachód od Rynku, w dawnych kwartałach Garncarskim, a potem Sławkowskim, znajdowało się krakowskie getto (Kazimierz był wtedy odrębnym miastem, zresztą Żydów przeniesiono tam dopiero po pogromach krakowskich w 1492 r.). Za owymi kwartałami znajdowało się przedmieście Garbary (okolice obecnej ul. Karmelickiej), zasiedlone głównie przez Niemców. Na wschód od Krakowa, przy kościele św. Mikołaja, osiedlali się kupcy z Rusi. Czasy Batorego przyniosły powiększenie się kolonii węgierskiej, zaś wojny religijne w Anglii – szkockiej. Wzorowanie się na modzie orientalnej, znane jako kultura sarmacka, spowodowało osiedlanie się tu Ormian, pośredniczących wraz z Żydami w handlu ze Wschodem.

Dzisiejsza zabudowa Rynku pochodzi głównie z XVI i XVII w., kiedy to przewagę wśród najzamożniejszych rodzin krakowskich miały te wywodzące się z Włoch i Niemiec. Te pierwsze przybyły głównie z królową Boną i cieszyły się sporą niezależnością od władz miejskich. Włosi, działając jako królewscy serwitoresi, nie podlegali prawu miejskiemu i nie płacili podatków. Najczęściej też, po zarobieniu odpowiedniej sumy, wracali do Italii. Pozostały po nich kamienice (usytuowane mniej więcej od ul. Siennej do Brackiej) nazwane imionami włoskich rodów. Pozostałą częścią Rynku, jak można wnosić z nazewnictwa kamienic, zarządzali Niemcy, stale wzmacniani emigracją z Zachodu. Ich pozycja, dominująca w XIV i XV w., uległa z czasem osłabieniu i to nie tylko na rzecz Włochów, lecz także masowo przybywających do Krakowa Szkotów, którzy zajmowali się drobnym handlem.

Kup książkę

Poleć książkę

W XIX w., gdy Polska znajdowała się pod zaborami, Kraków stał się kuźnią intelektualistów i polityków, którzy mogli tu swobodnie rozwijać swoje zdolności pod opiekuńczymi skrzydłami galicyjskiej autonomii. Krakowianie nieco ustąpili Austriakom – obiecali, że nie będzie powstań, udzielili rządowi pełnego poparcia, a w zamian zażądali kilku stanowisk ministerialnych i pełnej swobody w zakresie ubioru, języka i zwyczajów.

W XVIII w. Kraków w obrębie murów miejskich nie był okazałą metropolią, lecz raczej zbiorem klasztorów, do których należało 40% gruntów miejskich, i pałaców szlachty stojących w rozległych ogrodach (ostatni z nich, przy ul. Floriańskiej, istniał jeszcze w latach 20. XX w.). Pełno tu było zwykłych wiejskich chałup,

▼ Collegium Novum

a jeszcze w XIX w. uchwały Rady Miasta zakazywały trzymania więcej niż 30 świń w jednej posesji, choć i tak nikt tego nie przestrzegał. Zakazy te miały na celu poprawienie bezpieczeństwa ruchu, bo chodzące samopas po ulicy świnie powodowały wypadki, gdy wpadały na nie konie z jeźdźcami lub powozy. Po paru śmiertelnych kolizjach zakazano uboju w obrębie Starego Miasta. Gwałtowny rozwój architektoniczny po 1850 r. dopełnił reszty, ale ostatnia kryta strzechą chałupa, stojąca przy głównej ulicy, znikła dopiero w latach 60. XX w.

Po odzyskaniu niepodległości w 1918 r. Kraków nie utracił swojej rangi, choć z pewnością nie rozwijał się tak intensywnie jak w 2. poł. XIX w. Na Starym Mieście zaczęły powstawać pierwsze sześć- i ośmiopiętrowe wieżowce, a ścisłe centrum zostało otoczone pierścieniem komunikacyjnym – alejami Trzech Wieszczów. Nadal też odbywały się tu uroczystości patriotyczne, choć nie brakowało i krwawo tłumionych demonstracji robotniczych.

II wojna światowa to czas, gdy Kraków był stolicą Generalnego Gubernatorstwa. Było to dość dotkliwe dla mieszkańców, gdyż Niemcy panoszyli się wszędzie, ale jednak miasto nie ucierpiało w takim stopniu, co inne. Na Starym Mieście Niemcy byli wszechobecni – utworzono nazistowskie urzędy, większość kawiarni obsługiwała tylko obywatele niemieckich, a z najlepszych kamienic wysiedlono ludność, by oficerowie mogli żyć wygodnie.

18 stycznia 1945 r. Kraków został wyzwolony przez Armię Czerwoną i rozpoczął się nowy okres w jego dziejach. Władza Ludowa uznała miasto za siedlisko reakcji. Po 1956 r. sytuacja uległa

Kup książkę

Poleć książkę

Kazimierz

RYS HISTORYCZNY

Kazimierz to miejsce urokliwe i niezwykle, tętniące zwłaszcza nocnym życiem. Studenci, ale nie tylko przyjeżdżają tutaj nieraz z drugiego końca miasta, by zasmakować tej atmosfery i wypić piwo lub kawę w jednej z kafejek. W powietrzu unosi się zapach historii, która sprawiła, że miejsce to uważane jest za kultowe i ważne.

Obszar dzisiejszego Kazimierza to dawne rozległe mokradła i kilka odnóg kapryśnej wówczas Wisły, która dzieliła go na kilka części. W istocie Kazimierz był kiedyś wyspą: tzw. Stara Wisła otaczała przyszłe miasto od północy i wschodu, a od południa okalała je rzeka zwana Zakazimierką lub Wilgą – obecnie główny i jedyny nurt Wisły (nazwę Wilga nosi teraz mały dopływ Wisły). Według niektórych badaczy istniało jeszcze jedno ramię, płynące w okolicy dzisiejszej ul. Starowiślniej, które właśnie wyznaczało wschodnią granicę pierwotnego Kazimierza.

Najstarsze skupisko osadnicze wiązało się ze Skałką. Najpóźniej w XI w. w otoczeniu wiejskich domów stanęły tu rotunda i baszta romańska. Piach i muły zgromadzone w rejonie Skałki stanowiły dogodnie miejsce na przeprawę przez okoliczne rozlewiska. Dlatego też pilnie go strzeżono – zarówno ze względów bezpieczeństwa, jak i z uwagi na cło pobierane od przejeżdżających tędy kupców.

Pełne uroku miasto Kazimierz, nazwane na cześć swego założyciela i dobrodzieja Kazimierza Wielkiego, powstało w 1335 r. w miejscu wyżej wspomnianych osad, skupionych wokół kościoła

św. Michała na Skałce. Główną ulicą Kazimierza była ul. Krakowska, która do dziś jest główną osią dzielnicy. Kazimierz, w intencji króla Kazimierza Wielkiego, miał stać się konkurencją dla niezbyt lubianego przezeń Krakowa, a być może także głównym ośrodkiem zjednoczonej monarchii lub przyszłym miastem uniwersyteckim.

W 1495 r. osiedli tu wygnani z Krakowa Żydzi i powstało tzw. *Oppidum Judaeorum* (miasto żydowskie), a Kazimierz stał się odtąd miastem dwóch kultur: chrześcijańskiej i żydowskiej. Nowo przybyli Żydzi zajęli północno-wschodnią część Kazimierza, która od tej pory stanowiła tzw. miasto żydowskie. Istniała już wówczas synagoga, dzisiaj zwana Starą, powstał cmentarz i rozpoczął się nowy etap w dziejach Kazimierza.

Stosunki między chrześcijanami a Żydami mieszkającymi na Kazimierzu układały się w miarę poprawnie, choć dochodziło do różnego rodzaju incydentów, takich jak rabunkowe napaści żaków krakowskich na Żydów kazimierskich czy pobieranie *kazubalca*, specjalnego podatku na szkolnictwo, płaconego przez Żydów, a potem datków wymuszanych od przechodzących Żydów przez żaków ze szkoły przy kościele Bożego Ciała. Tradycyjnie również toczyły się spory na tle rywalizacji handlowej pomiędzy kupcami chrześcijańskimi i żydowskimi. Niemniej jednak, mimo różnych ograniczeń narzucanych przez chrześcijańskich kupców i rzemieślników, Żydzi wykazywali dużą aktywność w dziedzinie handlu zarówno krajowego, jak i zagranicznego, a także rzemiosła.

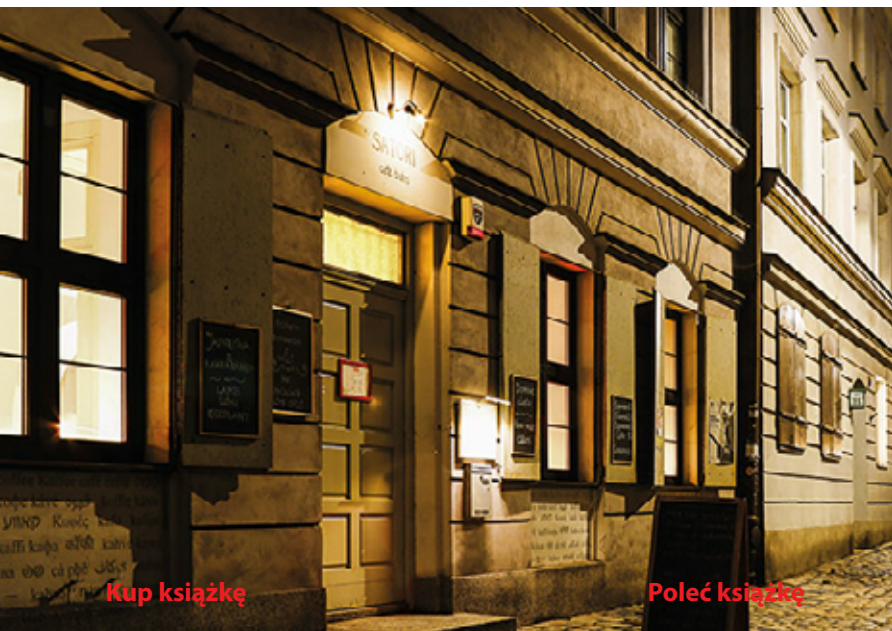
W XVI w. rozpoczął się okres świetności Kazimierza, zarówno chrześcijańskiego, jak i żydowskiego, trwający do poł. XVII w. Ten „złoty wiek” odznaczał się nie tylko dynamicznym rozwojem gospodarczym, ale przede wszystkim rozkwitem kultury, nauki i architektury.

Na Skalkę, stanowiącą od poł. XIII w. cel pielgrzymek zarówno ludu polskiego, jak i możliwych tego świata, Jan Długosz sprowadził w 1472 r. paulinów. Sprawując pieczę nad świątynią, wzniesli drewniany klasztor, w XVI w. przebudowany na murowany. Sam Długosz został tam pochowany w 1480 r., a jego grób stał się założeniem przyszłego panteonu, gdzie 400 lat po jego śmierci zaczęto chować ludzi zasłużonych dla kultury polskiej.

Na Kazimierzu pojawili się wybitni artyści – znajdowała się tu kolonia włoskich architektów, a wśród nich Mateusz Gucci, Tomasz de Robore, Antonio Morosi, Aleksander Gucci czy Jan Chrzyciel Falconi, którzy nie tylko pięknie ozdobili kościoły św. Katarzyny i Bożego Ciała, ale

także wpłynęli na wygląd dwóch synagog i ulic Kazimierza, przy których pojawiły się piętrowe kamienice oraz dwory. Tutaj także znajdował się warsztat Bartłomieja Bereckiego, twórcy sławnej kaplicy Zygmuntowskiej na Wawelu. Początek XVI w. to także czas narodzin piśmiennictwa w jidysz i powstania pierwszej w Polsce hebrajskiej drukarni, założonej w 1534 r. na Kazimierzu przez braci Haliczów.

Na XVII i XVIII w. przypadł upadek Kazimierza, spowodowany przeniesieniem stolicy Polski do Warszawy (1609) oraz pożarami, które w latach 1623 i 1643 strawiły większość budynków żydowskich. Co prawda wielkie pożary wcześniej również nawiedzały Kazimierz (1504, 1557, 1566), niemniej jednak pożoga z 1643 r. stanowiła początek upadku. W 1651 r. miasto nawiedziła zaraza, jakiej nie pamiętali najstarsi. 4 lata później nastąpił potop szwedzki i okupacja Kazimierza w latach 1655–57, które doprowadziły miasto do kompletnej ruiny. Niegdyś tętniące życiem, przeobraziło się w opustoszałe miasteczko. Liczba

mieszkańców w części chrześcijańskiej spadła poniżej 2 tys. Ludność miasta żydowskiego po potopie szwedzkim liczyła 1800 osób – trzykrotnie mniej niż przed wojną. Wielu z tych, którzy uciekli z miasta przed najazdem, już nie powróciło. Zanikła imigracja i nastąpił odpływ ludności do Warszawy, która po potopie zaczęła przejmować rolę centrum politycznego.

Na przełomie XVII i XVIII w. Żydzi ponownie zaczęli osiedlać się w Krakowie, a także zaczęli przenikać do Kazimierza i Stradomia. Po I rozbiorze Polski w 1772 r. Kazimierz zajęli Austriacy i okupowali go do 1776 r. Według traktatu rozbiorowego, ziemie na południe od Wisły miały należeć do Austrii, jednak Austriacy zajęli Kazimierz, uznając Starą Wisłę za granicę między zaborami. W 1776 r. Kazimierz zwrócono Polsce, jednak w tragicznym stanie. Ocalałe bramy i mury miejskie były bardzo zniszczone.

W 1791 r. Sejm Wielki przyłączył Kazimierz do Krakowa, co wywołało sprzeciw jego mieszkańców. Walkę o status

miasta przerwała w 1793 r. konfederacja targowicka, która przywróciła mu odrębność – jednak na krótko, w 1794 r. bowiem władze powstańcze znowu włączyły Kazimierz pod kuratelę Krakowa. W 1796 r., rok po utracie przez Polskę niepodległości po III rozbiorze, władze austriackie połączyły Kazimierz i Kraków, rozwiązując magistrat kazimierski, co oficjalnie potwierdzono dekretem z 1800 r.

Rok 1800 oznacza kres istnienia osobnego miasta. Przestała też istnieć osobna gmina żydowska na Kazimierzu, jako że wszystkie instytucje podlegały magistratowi krakowskiemu. Od tej pory też historia Kazimierza została nierozdzielnie złączona z historią Krakowa. Aż do wybuchu II wojny światowej Kazimierz był dzielnicą żydowską o niepowtarzalnej atmosferze, specyficznej kulturze i niespotykanym kolorycie. Dziś tego świata już nie ma. Ostateczny kres istnieniu społeczności żydowskiej położyła II wojna światowa, kiedy to wymordowano prawie całą ludność żydowską, a wraz z nią unicestwiono fascynujący świat, który istniał na Kazimierzu przez prawie 450 lat, a w Krakowie niemal 700 lat.

Po wyzwoleniu Krakowa 18 stycznia 1945 r. na Kazimierz zaczęli powracać dawni mieszkańcy, którzy ocalili ukryci w podkrakowskich miejscowościach, przeżyli obozy niemieckie lub zostali wywiezieni w głąb ZSRR. Jednak ich dawna dzielnica zmieniła się nie do poznania: synagogi i inne budynki gminne były zniszczone lub zostały przejęte przez miasto, a cmentarze zdewastowane. Skrajnie wyczerpani, poszukujący swoich bliskich, potrzebowali mieszkań, żywności, opieki lekarskiej. Zamiast tego spotkali się z niechęcią, która 11 sierpnia 1945 r. doprowadziła do pogromu

◀ Ulica Józefa nocą

Kup książkę

Poleć książkę

Ojcowski Park Narodowy

Park utworzono w 1956 r., jednak walory przyrodnicze terenu dostrzeżono już w XIX w. Plan ochrony Doliny Prądnika i Doliny Sąspowskiej powstał w 1924 r. z inicjatywy Władysława Szafera. Niestety, na realizację czekał ponad 30 lat. Początkowo park obejmował 1570,51 ha, obecnie zajmuje obszar 2145,62 ha. Wokół niego istnieje strefa ochronna, zwana otuliną, której powierzchnia wynosi 6777 ha. To najmniejszy spośród polskich parków narodowych (dla porównania: to zaledwie 3,62% powierzchni największego – Biebrzańskiego). Ojcowski Park Narodowy obejmuje dwie doliny jurajskie: Dolinę Prądnika i Dolinę

Sąspowską, choć powszechnie jest kojarzony z tą pierwszą. Siedzibą dyrekcji parku jest Ojców.

★ **Dolina Prądnika** jest zbiorowiskiem wszystkich **form krasowych** występujących na Jurze. Spotkamy tu wysokie, niekiedy kilkudziesięciometrowe, **ostańce skalne** o najrozmaitszych kształtach, **wywierzyska** (źródła krasowe) oraz wielkie skupisko **jaskiń** (ich liczbę ocenia się na ponad 400; to 40% wszystkich jaskiń Jury, chociaż Ojcowski Park Narodowy zajmuje zaledwie 1% jej powierzchni).

Większość terenu parku pokrywają **lasy**. Przeważają bory mieszane z sosną i świerkiem. Naturalne lasy bukowe

▼ Dolina Prądnika

Kup książkę

Poleć książkę

z domieszką wiązu, jodły i jaworu zachowały się tylko na niewielkich powierzchniach. Na bogactwo świata roślin ma wpływ duże urozmaicenie rzeźby terenu. Na obszarze parku występuje ok. 1000 gatunków roślin naczyniowych, w tym blisko 50 gatunków górskich, oraz ponad 100 gatunków ciepłolubnych rosnących głównie na południu Europy. Z najciekawszych należy wymienić: storczyka obuwika pospolitego, subalpejskiego chabru miękkowłosego, stępową trawę – ostnicę Jana oraz mającą

tu jedyne stanowisko w Polsce macierzankę wczesną.

Równie ciekawie przedstawia się **fauna**. Spośród ssaków można spotkać: borsuki, orzesznice, gronostaje, bobry oraz nietoperze. Ptaki reprezentuje m.in. pluszcz i bocian czarny. Najbogatszy i najliczniejszy jest świat owadów, liczący ok. 4,6 tys. gatunków. Na uwagę zasługuje niepozorny pająk z rodziny krzyżakowatych – *Meta menardi*, żyjący w ojcowskich jaskiniach. Jest to najbardziej jadowity pająk w Polsce.

Kup książkę

Poleć książkę

OJCÓW

Niewielka turystyczna wieś liczy zaledwie 200 stałych mieszkańców. Ojców powstał w XIV w. jako osada wokół zamku. Od poł. XIX w. do II wojny światowej pełnił funkcję uzdrowiska. Wówczas nastąpił jego największy rozkwit i powstała większość stojących do dziś zabudowań.

★ **Zamek w Ojcowie** wzniesiono za panowania Kazimierza Wielkiego
 ⓘ wstęp: 13 IV–11 XI: 10.00–16.45 (IV i IX), do 17.45 (V–VIII), do 15.45 (X), do 15.00 (XI), w niedziele i święta o jedną godzinę dłużej; bilety: normalny 3 zł, ulgowy 2 zł.

Podczas potopu Szwedzi zniszczyli i ograbili warownię, którą jednak odbudowano. W 1826 r. zamek został opuszczony i zaczął popadać w ruinę, a trzy lata później rząd rosyjski sprzedał go nowemu właścicielowi, który kazał rozebrać mury, pozostawiając jedynie wieżę i bramę wjazdową. Kilkakrotnie podejmowano próby odbudowy zamku, jednak żadna nie przyniosła efektu. Dzisiaj

po warowni pozostała malownicza ruina. Zachowały się resztki murów obronnych i budynków mieszkalnych, brama wjazdowa, ośmioboczna wieża oraz kuta w skale studnia, głęboka na 20 m.

W pobliżu zamku w Ojcowie znajduje się założony w 1885 r. **park zamkowy**, który zajmuje powierzchnię 11 ha. Kiedy w Ojcowie istniało uzdrowisko, w parku wyznaczono ścieżki spacerowe, zbudowano muszlę koncertową, wybudowano hotel Pod Kazimierzem i obiekt handlowy Bazar Warszawski. Pod koniec XIX w. poszerzono go o część północną, gdzie zbudowano Dom Zdrojowy Goplana.

W obiekcie do 2008 r. prezentowano stałą wystawę Muzeum Ojcowskiego Parku Narodowego im. Władysława Szafra. Po gruntownej przebudowie budynku urządzono nową ekspozycję. Muzeum ponownie otwarto w 2010 r. już jako **Centrum Edukacyjno-Muzealne OPN** ⓘ tel.: 12 3892005 w. 200; I–III i XI–XII pn.–pt. 9.00–15.00; IV–VI, IX i X pn.–pt.

▼ Brama wjazdowa zamku w Ojcowie

Kup książkę

Poleć książkę

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA WYDAWNICZA

 Helion SA

Travelbook to Twój niezastąpiony towarzysz podróży. Wskaże Ci najważniejsze atrakcje, podpowie, czego szukać poza głównymi szlakami, i wprowadzi w świat miejscowych obyczajów. Znajdziesz w nim opisy najciekawszych regionów i miast, a sprawdzone informacje praktyczne umożliwią staranne zaplanowanie podróży.

Kraków i okolice

to ulubione miasto artystów, literatów i studentów, turystów z całego świata i wszystkich miłośników historii. Dawna stolica Polski tętni życiem przez cały rok i zachęca do nieśpiesznych spacerów malowniczymi uliczkami, z których każda ma swoją bogatą historię. Liczne muzea kryją skarby kultury narodowej. Przytulne knajpki zapełniają się barwną klientelą nie tylko wieczorami. Warto wybrać się również w okolice Krakowa, które zaskoczą różnorodnością miejsc godnych uwagi.

Najpiękniejsze **spacery**

po Krakowie

Ciekawe zakątki małopolskich

miasteczek i **regionów**

Legendy i ciekawostki

Przyrodnicze atrakcje

Księgarnia internetowa:
<http://bezdroza.pl>

Zamówienia telefoniczne:
0 801 339900
0 601 339900

 Bezdroża

Sprawdź najnowsze promocje:
• <http://bezdroza.pl/promocje>
Przewodniki najchętniej czytane
• <http://bezdroza.pl/bestsellery>
Zamów informator podróżniczy:
• <http://bezdroza.pl/newsletter>

Helion SA
ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice
tel.: 32 230 98 63
e-mail: bezdroza@bezdroza.pl
<http://bezdroza.pl>

ebook dostępny wyłącznie na:

ebookpoint.PL

ISBN 978-83-283-4002-2

Cena 26,90 zł